2014-48-RE

CAUSA 2014-48-RE

(Fernández Goberna c/ Principat d'Andorra)

Sentència del Tribunal Constitucional de l'11-5-2015 relativa al recurs d'empara 2014-48-RE

Número de registre 660-2014. Recurs d'empara

Sentència de l'11 de maig del 2015

BOPA núm. 42, del 27 de maig del 2015

En nom del Poble Andorrà;

El Tribunal Constitucional;

Atès l'escrit presentat i registrat al Tribunal Constitucional, el 31 de desembre del 2014, per la representació processal de la Sra. María Concepción Fernández Goberna, mitjançant el qual interposa un recurs d'empara contra l'aute del 5 de novembre del 2014, dictat pel Tribunal de Corts, i contra l'aute del 19 de desembre del mateix any, dictat per la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia, per una presumpta vulneració dels drets a un judici de durada raonable i a la presumpció d'innocència, reconeguts a l'article 10 de la Constitució, i atès que demana al Tribunal Constitucional que atorgui l'empara sol·licitada i que anul·li les resolucions objecte de recurs;

Vista la Constitució, especialment els articles 10, 41, 88 i 98 c);

Vista la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, especialment el títol IV, capítol sisè;

Vist l'informe del Ministeri Fiscal del 21 de gener del 2015;

Vist l'aute del Tribunal Constitucional del 13 de març del 2015, que va admetre a tràmit, sense efectes suspensius, el recurs d'empara 2014-48-RE;

Vist l'escrit d'al·legacions presentat, el 2 d'abril del 2015, per la representació processal de la Sra. María Concepción Fernández Goberna;

Vistes les conclusions formulades, dintre de termini, per la part recurrent i pel Ministeri Fiscal;

Escoltat l’informe de la magistrada ponent, Sra. Laurence Burgorgue-Larsen;

Antecedents

Primer

El 8 de juny del 2013, la Secció d'Instrucció de la Batllia va dictar un aute de processament de la Sra. María Concepción Fernández Goberna per fets greus constitutius d'un delicte major continuat de tràfic de productes estupefaents. En aquesta mateixa decisió es va acordar el seu empresonament provisional.

Segon

La representació processal de la Sra. María Concepción Fernández Goberna va presentar diverses peticions de posada en llibertat provisional que van ser totes denegades. La darrera d'elles va ser desestimada mitjançant un aute del 5 de novembre del 2014, dictat pel Tribunal de Corts.

Substancialment, en aquest aute el Tribunal de Corts va considerar que no s'havia produït cap circumstància que justifiqués la modificació de la situació processal de la detinguda, tot al contrari, la instrucció ha reforçat els indicis inicials que van justificar la seva detenció. Afegia, que atès el greu delicte imputat i la pena a la qual podria ser condemnada (de 10 a 16 anys de presó), el risc de fugida era molt elevat, sobretot, perquè la major part de la seva família es trobava igualment processada en la mateixa causa.

Tercer

La representació processal de la Sra. María Concepción Fernández Goberna va presentar un recurs d'apel·lació contra aquest aute i, el 27 de novembre del 2014, la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia va dictar un aute en què acordava no donar lloc a aquest recurs.

Quart

La representació processal de la Sra. María Concepción Fernández Goberna va formular, aleshores, un incident de nul·litat d'actuacions contra aquesta darrera decisió pel fet que va considerar que aquesta vulnerava el dret a la jurisdicció, reconegut a l'article 10 de la Constitució, ja que la seva motivació era insuficient.

Cinquè

El 19 de desembre del 2014, la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia va dictar un aute

mitjançant el qual acordava desestimar l'incident de nul·litat d'actuacions presentat.

En aquest aute, la Sala Penal estima que la seva resolució dictada en apel·lació declarava que l'aute dictat pel Tribunal de Corts acomplia tots els pressupòsits establerts a l'article 103 del Codi de procediment penal. Concretament, que hi havien indicis suficients de la seva participació als delictes que se li imputaven i que el risc de fugida o de sostracció a l'acció de la Justícia era elevada, atesa la gravetat de la responsabilitat penal que podria incórrer, la seva nacionalitat estrangera i l'absència d'un arrelament al Principat d'Andorra.

Sisè

El 31 de desembre del 2014, la representació processal de la Sra. María Concepción Fernández Goberna va interposar un recurs d'empara contra l'aute del 5 de novembre del 2014, dictat pel Tribunal de Corts, i contra l'aute del 19 de desembre del mateix any, dictat per la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia, per una presumpta vulneració dels drets a un judici de durada raonable i a la presumpció d'innocència, reconeguts a l'article 10 de la Constitució.

Aquesta part destaca, abans de res, que la recurrent es troba empresonada, a la data de la presentació d'aquest recurs, des de fa 1 any, 6 mesos i 22 dies. Així mateix, reconeix que les pròrrogues successives han estat acordades de manera adient. Tanmateix, manifesta que no hi ha cap prova directa, ni indirecta en les actuacions que demostri que la recurrent hagi comés els delictes dels quals se l'acusa.

La part recurrent precisa que els seus fills també estan processats en aquesta causa. El marit també ho estava inicialment però va ser desimputat, no per raons intrínseques a la causa penal, sinó pel fet d'una greu malaltia incapacitatòria. Així mateix, al·lega que la seva salut també és precària.

Seguidament, cita la jurisprudència del Tribunal Constitucional, concretament la sentència del 12 de maig del 2000, recaiguda en la causa 2000-2 i 4-RE, en què es declara que "les exigències processals d'aquest procediment han d'ésser interpretades de la manera més literal i garantista possible". També cita doctrina espanyola en relació amb la "voluntat de la llei" que obliga a una aplicació de la llei en la forma que és.

Per acabar, demana al Tribunal Constitucional que atorgui l'empara sol·licitada i que anul·li les resolucions objecte de recurs.

Setè

El 21 de gener del 2015, el Ministeri Fiscal va presentar un informe en què demana al Tribunal Constitucional la inadmissió a tràmit d'aquest recurs per la manca manifesta de contingut constitucional de les seves pretensions, d'acord amb l'article 37.2 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional.

En primer lloc, el Ministeri Fiscal destaca que la part recurrent no ha impugnat l'aute del Tribunal Superior de Justícia que resol l'apel·lació, per consegüent aquest esdevé ferm.

En segon lloc, pel que fa a la vulneració del dret a un procés de durada raonable, el Ministeri Fiscal posa en evidència que no s'ha acomplert la condició establerta a l'article 94 de la Llei qualificada del

Tribunal Constitucional, ja que no s'ha esgotat la via jurisdiccional prèvia en defensa del dret presumptament vulnerat davant els òrgans judicials ordinaris, atès que és en el recurs d'empara que s'al·lega per primera vegada la vulneració d'aquest dret.

Tanmateix, pel que fa a la durada de la instrucció, el Ministeri Fiscal manifesta que no és desproporcionada en relació amb la complexitat de la causa, el nombre d'imputats, els llargs i complexos estudis telefònics, així com els diversos recursos, incidents i nul·litats presentats per les defenses respectives dels processats. Tot i això, considera que la instrucció ha estat contínua i sense dilacions innecessàries. En relació amb la durada de la presó preventiva, a banda dels arguments anteriors, s'han respectat en tot moment les disposicions de l'article 108 del Codi de procediment penal.

En tercer lloc, pel que fa a la vulneració del seu dret a la presumpció d'innocència, el Ministeri Fiscal considera que existeixen una multitud d'elements i d'indicis concordants que sense perjudici de la decisió del tribunal jutjador, porten a concloure a la participació de la processada en els delictes que se li imputen. Posa igualment de relleu que la manca d'acusació per part d'aquest Ministeri Fiscal del marit de la recurrent, malgrat el seu processament pels mateixos fets i pels mateixos delictes, ve justificada per la seva situació mèdica que segons l'informe medicoforense no li permetria exercir el seu dret a la defensa i fer front a un procés amb les degudes garanties i també per les disposicions dels articles 128.3 i 129 del Codi de procediment penal i no per altres raons. En canvi la recurrent pot seguir el seu tractament mèdic al Centre Penitenciari que no la incapacita per assistir a la vista oral de la causa.

Vuitè

El 13 de març del 2015, el Tribunal Constitucional va admetre a tràmit aquesta causa, sense efectes suspensius, i va trametre la causa a la part recurrent per tal que presentés les al·legacions que estimés pertinents.

Novè

El 2 d'abril del 2015, la representació processal de la Sra. María Concepción Fernández Goberna, va presentar un escrit d'al·legacions en què reitera les seves al·legacions i pretensions manifestades en l'escrit de recurs d'empara.

Desè

El 29 d'abril del 2015, el Ministeri Fiscal i la representació processal de la Sra. María Concepción Fernandez Goberna van presentar, respectivament, els seus escrits de conclusions en què reprodueixen les al·legacions i els arguments continguts en els seus escrits anteriors.

Fonaments jurídics

Primer

La recurrent que es troba en presó provisional ha presentat un recurs d'empara contra l'aute del 5 de novembre del 2014, dictat pel Tribunal de Corts, i contra l'aute del 19 de desembre del mateix any, dictat per la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia. Aquest recurs s'articula al voltant de dues al·legacions principals, la primera, que fa referència a la qüestió de la durada raonable de la detenció provisional i, la segona, que fa referència a la presumpció d'innocència, ambdós drets reconeguts a l'article 10.2 de la Constitució.

Segon

L'al·legació sobre la vulneració de la presumpció d'innocència no pot prosperar. Efectivament, com aquest Tribunal ja ha tingut l'ocasió d'afirmar, el dret a la presumpció d'innocència afecta, en principi, als "*condemnats mitjançant resolució judicial: és evident que decretar una presó provisional no equival a cap declaració de culpabilitat*" (veg. FJ cinquè de la sentència del 3 de febrer del 2014, recaiguda en la causa 2013-31-RE).

Tercer

Pel que fa a la durada de la detenció provisional, la recurrent considera que les seves pròrrogues successives no van ser acordades sobre la base de proves precises i concordants.

Tot i que la recurrent no ho addueix *expressis verbis* –ja que centra els seus arguments únicament en l'article 10.2– queda clar que la seva llibertat és allò que és fonamental en el seu recurs. Ara bé, aquest Tribunal ja ha tingut l'ocasió de destacar la importància del dret a la llibertat protegit a l'article 9.1 de la Constitució: "*La llibertat de les persones és un principi inherent a l'Estat de Dret, i, per via de conseqüència, inherent a l'Estat de Dret andorrà. (...) Aquest bé jurídic que és la llibertat va ser, efectivament, erigit en dret susceptible d'una protecció jurisdiccional (article 9.1), però també en principi interpretatiu i això, en diferents llocs del text constitucional (articles 1.2, 3.2 i 6.2)*" (FJ tercer, primer paràgraf, sentència del 7 de setembre del 2013, recaiguda en la causa 2013-4 i 8-RE).

En aquest context, les resolucions judicials no s'han "*d'enjudiciar constitucionalment des del punt de vista únicament de la seva raonabilitat lògica o jurídica, sinó també des de la perspectiva de la seva afectació al dret a la llibertat personal. I aquesta afectació, des de la perspectiva dels jutges i tribunals, exigeix que la selecció, la interpretació i l'aplicació de les normes que regulen les causes que poden justificar aquesta privació de la llibertat d'una persona es realitzin amb ple respecte del principi de proporcionalitat, és a dir, d'acord amb les finalitats constitucionals que justifiquen aquesta mesura i evitant sacrificis desproporcionats del dret a la llibertat personal*" (veg. FJ quart de la sentència del 3 de febrer del 2014, recaiguda en la causa 2013-31-RE).

De l'examen de les decisions impugnades es desprèn que la valoració de la posada en detenció provisional de la recurrent –en el marc dels criteris establerts per l'article 103 del Codi de procediment penal– no comporta cap inconstitucionalitat. Efectivament, els elements de prova relatius a la implicació de la recurrent en un tràfic de drogues de gran magnitud són suficientment concordants i estan suficientment afermats per considerar que la valoració efectuada per les jurisdiccions ordinàries, de risc de fuga a l'estranger i de sostracció a l'acció de la Justícia (article 103.2 del Codi de procediment penal), és pertinent.

Una altra qüestió rau en saber si, en el moment en què el recurs d'empara va ser presentat per la recurrent, els terminis fixats per l'article 108 del Codi de procediment penal en el marc d'una possible pròrroga de la presó provisional van ser respectats. D'acord amb aquesta disposició, la posada en detenció provisional pot ser prorrogada per 4 mesos per delictes greus com el tràfic de drogues a petició expressa del Ministeri Fiscal, i això fins a quatre vegades. Per consegüent, en el moment en què es va plantejar aquest recurs, els terminis de pròrroga eren conformes a les normes legals.

Sobre la base de tots aquests desenvolupaments, cal desestimar aquest recurs d'empara.

DECISIÓ:

En atenció a tot allò que s'ha exposat, el Tribunal Constitucional, per l'autoritat que li confereix la Constitució del Principat d'Andorra,

HA DECIDIT:

Primer

Declarar que no s'han vulnerat els drets constitucionals adduïts en aquest recurs d'empara.

Segon

Desestimar l'empara sol·licitada per la Sra. María Concepción Fernández Goberna.

Tercer

Publicar aquesta sentència, d'acord amb allò que disposa l'article 5 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, al Butlletí Oficial del Principat d'Andorra.

I així, per aquesta sentència nostra, que ha de ser notificada a la representació processal de la Sra. María Concepción Fernández Goberna, al president del Tribunal de Corts, al president del Tribunal Superior de Justícia i al Ministeri Fiscal ho pronunciem, manem i signem a Andorra la Vella, l'11 de maig del 2015.

Laurence Burgorgue-Larsen
Presidenta

Isidre Molas Batllori
Vicepresident

Pierre Subra de Bieusses
Magistrat

Juan A. Ortega Díaz-Ambrona
Magistrat